

Богдан Турчин

Національний університет «Львівська політехніка»,
аспірант кафедри дизайну та основ архітектури

e-mail: bohdan.r.turchyn@lpnu.ua

orcid: 0000-0002-4744-4632

ЗАСАДИ ТА ЕТАПИ РОЗВИТКУ КОНЦЕПЦІЇ МІСТА-САДУ: АРХІТЕКТУРНИЙ АСПЕКТ

© Турчин Б., 2021

<https://doi.org/10.23939/sa2021.02.108>

У статті розглянуто змістове значення терміну “місто-сад”, становлення концепції міста-саду та її поширення в загальносвітовому архітектурному просторі. Розкрито питання впливу ідеї міста-саду на формування нових явищ в архітектурі та містобудуванні, зокрема, руху Новий урбанізм. На прикладі реалізованих міст-садів окреслено чинники, які здатні забезпечити рівновагу між природою навколишнього середовища та високими урбаністичними навантаженнями, які характерні для нинішнього часу. Актуальність теми визначається потребою систематизувати наявні фактологічні та аналітичні матеріали задля подальшої популяризації принципів, закладених у межах концепції міста-саду.

Ключові слова: “місто-сад”, Ебенізер Говард, “ідеальне місто”, Новий урбанізм, “суперблок”.

Постановка проблеми

Протягом багатьох століть міста формувалися та видозмінювалися під впливом різноманітних факторів – економічних, релігійних, політичних тощо. Люди прагнули забезпечити собі комфортні умови проживання. Так з’явилася концепція “ідеального міста”, яка має давні традиції та тривалу історію розвитку. Зокрема, Платон та Арістотель у своїх філософських працях наголошували на необхідності чіткого функційного зонування, ієрархії просторів та симетричності композиції. У часи Середньовіччя ідея про “ідеальне місто” уніфікувалася з Небесним Єрусалимом, який був утворений шляхом синтезу реального міського облаштування з християнським віруванням. В епоху Відродження концепція “ідеального міста” набула популярності в архітекторів, філософів та письменників. У 1427 р. П. Брачіоліні відкрив світові трактат Вітрувія, що значною мірою вплинуло на тогочасні концептуальні підходи до містобудування. Упродовж XVII–XVIII ст. популяризувалися досягнення науки та техніки як такі, що могли полегшити життя людини. Саме в цей час зникла потреба в оборонних мурах, які гальмували розвиток міст. Та вже в XIX ст. бачення “ідеального міста” змінилося. Велике місто стало предметом критики через засміченість, переселені житлові анклави, шум та відсутність зелених насаджень. Згодом з’явилися нові теоретичні утопії, де місто стало предметом соціалістичних експериментів (Романова, 2015).

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Для написання даної статті були використані наукові дослідження, які розкривають процес зародження та становлення концепції міста-саду та її впливу на вирішення негативних наслідків урбанізації шляхом розбудови нового типу поселення. Необхідно виділити роботи таких науковців у галузі архітектури та містобудування, як-от: Peter Hall (2014), Mervyn Miller (2011), Standish

Meacham (1999), Colin Ward (2014). Також проблема концепції міста-саду розглядається в окремих оглядових статтях вітчизняних дослідників, а саме: К. М. Чекайло (2014), Ю. Л. Богданової (2004), В. Г. Ткаченка (2006), Н. Г. Захарчин (2017), Х. В. Підцерковної. Водночас, існує необхідність систематизувати, доповнити і розвинути наявні фактологічні та аналітичні матеріали, пов'язані з вивченням концепції міста-саду. Тому метою даної статті є розкриття змістового значення терміну “місто-сад”, основних етапів становлення концепції міста-саду, її поширення у загальносвітовому архітектурному просторі та впливу на виникнення нових явищ у містобудуванні.

Виклад основного матеріалу

Концепцію міста-саду, яка в першій чверті XX ст. набула значної популярності серед спеціалістів та широкого кола зацікавлених, можна вважати соціальним проєктом, що продовжив традицію проєктного прогнозування у формі соціальних утопій (Хан-Магомедов, 1996).

Е. Говард, англійський філософ та соціолог-утопіст, у книзі “*To-Morrow: A Peaceful Path to Real Reform*” (1898 р.) сформулював власну концепцію ідеального міста, а саме: міста-саду, що поєднувала не лише містобудівні аспекти формування й розвитку такого типу поселення, але й екологічні та соціально-економічні аспекти. На думку Е. Говарда, як місто, так і село (у термінології Говарда – “магніти”) характеризуються цілою низкою переваг і недоліків. “Магніт” села формується низькою орендною платою та належним станом навколишнього природного середовища. Серед недоліків автор виділив наступні, як-от: критичний брак робочих місць, недостатній рівень заробітної плати, обмеженість соціальної інфраструктури. “Магніт” міста передбачає доступність та відкритість ринку праці, вищу оплату людської праці та розвинуте багатогранне суспільне життя. До мінусів міста належали порушення екологічної рівноваги, перенаселення та дороговизна проживання. Е. Говард вважав, що недоліки як міста, так і села можна подолати шляхом будівництва нового типу поселення – міста-саду, який міг поєднати переваги кожного попередньо згаданого “магніту”. Місто-сад, за Е. Говардом, являло собою структуру з радіально-кільцевим плануванням та площею близько 240 га. У центрі такого поселення розташовувався квітник, оточений громадськими забудовами й центральним парком зі скляною галереєю по зовнішньому периметру. Далі знаходилася сельбишна територія, де розташовувалися малоповерхові одnorodinnі забудови з присадибними ділянками. Натомість промислові підприємства з сільськогосподарськими угіддями планувалися на периферії міста-саду. Кількість населення становила 32 тисячі мешканців, з яких лише 2 тисячі були задіяні до сільськогосподарської діяльності (Howard, 1902).

Через вісім місяців після виходу у світ книги “*To-Morrow: A Peaceful Path to Real Reform*” (1898 р.) Е. Говард ініціював засідання Асоціації міст-садів, під час яких дискутували питання практичної реалізації першого міста-саду. У 1903 р. компанія, заснована інвесторами та членами Асоціації, викупила землі неподалік Лондона у графстві Гертфордшир із метою будівництва першого міста-саду – Лечворта. Розмір земельної ділянки приблизно відповідав критерієм Говарда, а саме: сумарна площа 4000–6000 акрів, залізничне сполучення, задовільне водопостачання та дренаж. Наступного року після проведеного конкурсу, англійські архітектори Р. Анвін та Б. Паркер отримали право стати співавторами поселення нового типу (Hall, 2002).

Творцям Лечворта вдалося наблизитися до ідеалу міста-саду, описаного у книзі “*Garden Cities of To-morrow*”. Насамперед був зреалізований новаторський підхід у функціональному зонуванні земельних ділянок і поділі на житлову, індустріальну та рекреаційну зони. Р. Анвін розробив спеціальні будівельні правила, які фіксували у Лечворті естетичні та технічні аспекти втілення громадської та житлової забудови. У будівництві використовували винятково екологічні та гармонійні матеріали, наприклад, червону цеглу для зведення стін та дахівку як покрівельний матеріал. Було рекомендовано утриматись від практики недоречного орнаментування стін та використання сланцевого шиферу як дахової покрівлі. Кількість житлових будівель не перевищувала 12 одиниць на 1 акр (приблизно 0,4 га на одиницю). Особлива увага відводилася питанню озеленення міста-саду. Живоплоти, дерева, чагарники надали Лечворту паркового вигляду (Miller, 2010).

Figure 13
Map of Letchworth: the first garden city.

- Key
1. Broadway Gardens
  2. Old Estate Office
  3. Station
  4. Spirella
  5. Stanley Parker House
  6. 158 Wilbury Road
  7. Westholm
  8. Eastholm
  9. The White Cottage
  10. Three Gables
  11. St George's Church
  12. The Settlement
  13. Rushby Mead
  14. Birds Hill
  15. Pixmore Estate
  16. Jackman's Place
  17. The Cloisters
  18. Dean Row
  19. Howgills
- Conservation Area
 Railways
 Town Centre
 Industrial and Business

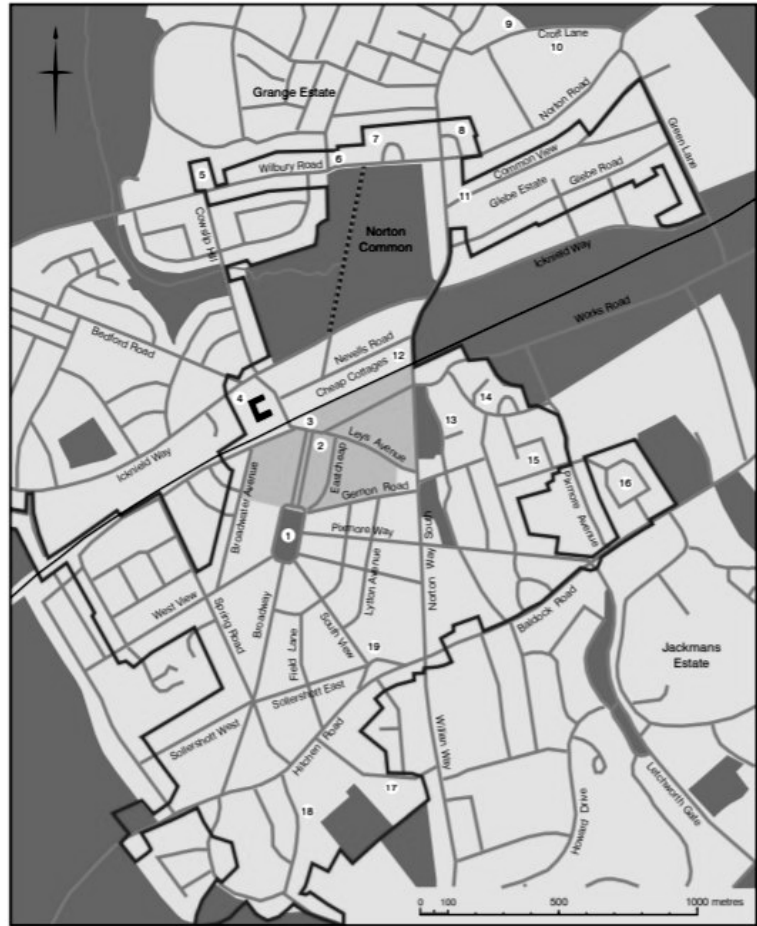

Рис. 1. Генплан Лечворта: першого міста-саду.

Джерело: https://books.google.com.ua/books?id=GOkqDwAAQBAJ&printsec=frontcover&dq=inauthor:Mervyn+Miller&hl=en&sa=X&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

Лише влітку 1905 р. місце будівництва першого у світі міста-саду відвідало понад 60 тисяч зацікавлених осіб (Hall, 2002). Однак, незважаючи на чималу популярність ідей Е. Говарда, темпи заселення Лечворта були значно нижчими від запланованих – у 1908 р. там було зареєстровано 5 тисяч мешканців, а наприкінці 20-х років XX ст. – лише 14 тисяч (Еммус, 2020). Схожа доля спіткала Вельвін – ще одне англійське місто-сад, закладене неподалік Лечворта після Першої світової війни.

На думку Е. Калпіна, секретаря Асоціації міст-садів, чимало європейських поселень початку XX ст., названих містами-садами, не мали нічого спільного з оригінальною концепцією Е. Говарда. Саме Е. Калпін запропонував диференціацію між термінами “місто-сад”, “садове передмістя” та “поселення-сад”. Перше – це спроектоване самодостатнє місто з промисловою та сільськогосподарською зонами, оточене поясом відкритих полів та здатним забезпечити житлом у вигляді окремих будинків із присадибною ділянкою щонайменше 30 тисяч осіб. Садові передмістя є супутниками більших міст та покликані розсілювати метрополії до того часу, поки останні внаслідок свого природнього розвитку не поглинуть їх. Поселення-сад, на відміну від міста-саду, зберігає взаємозв’язок із великим містом. Е. Калпін вважав, що у поселенні-саду здебільшого відсутній захисний “зелений” сільськогосподарський пояс та наявний лише один вид промислового виробництва (Ільїн, 2014).

Натомість М. Диканський, уродженець Харкова, у книзі “Постройка городов, их план и красота” (1915 р.) стверджував, що не варто змішувати ідею міста-саду з передмістями-садами. Останні посилюють міста та роблять життя у них більш комфортним та привабливим. Місто-сад покликане “протестувати” проти великого міста та заперечує сам факт його існування (Хан-Магомедов, 1996).

Хемстедське садове передмістя у Лондоні (1906 р.) варто розглядати як модель застосування принципів садових міст до існуючих міст задля їх розвитку, а також досягнення соціальних та екологічних переваг (Miller, 2010). Прийняття окремого законодавчого акту “The Hampstead Garden Suburb Act” дозволило архітекторам Р. Анвіну застосувати на практиці нову планувальну схему, яка передбачала розширення громадських просторів без залучення додаткових земельних ділянок. Основна ідея полягала у зменшенні кількості відведеної землі для будівництва доріг із 40 до 17 % та, відповідно, зростання кількості земельних наділів для громадських потреб із 17 до 55 %. Важливо, що доступ до лісів та скверів Хемстедського садового передмістя був безперешкодним для всіх. Притаманними ознаками Хемстеда стали неправильно вигнуті вулиці та значна варіація різних типів житла (Hall, 2002). Низька щільність забудови була досягнута завдяки обмеженням, які забороняли будівництво більше восьми будинків на 1 акр (приблизно 0,4 га). Також між будинками, розташованих на протилежних сторонах дороги (незалежно від її ширини), передбачався розрив шириною не менше 50 футів (приблизно 15 м) без будь-яких перешкод, окрім парканів чи воріт.

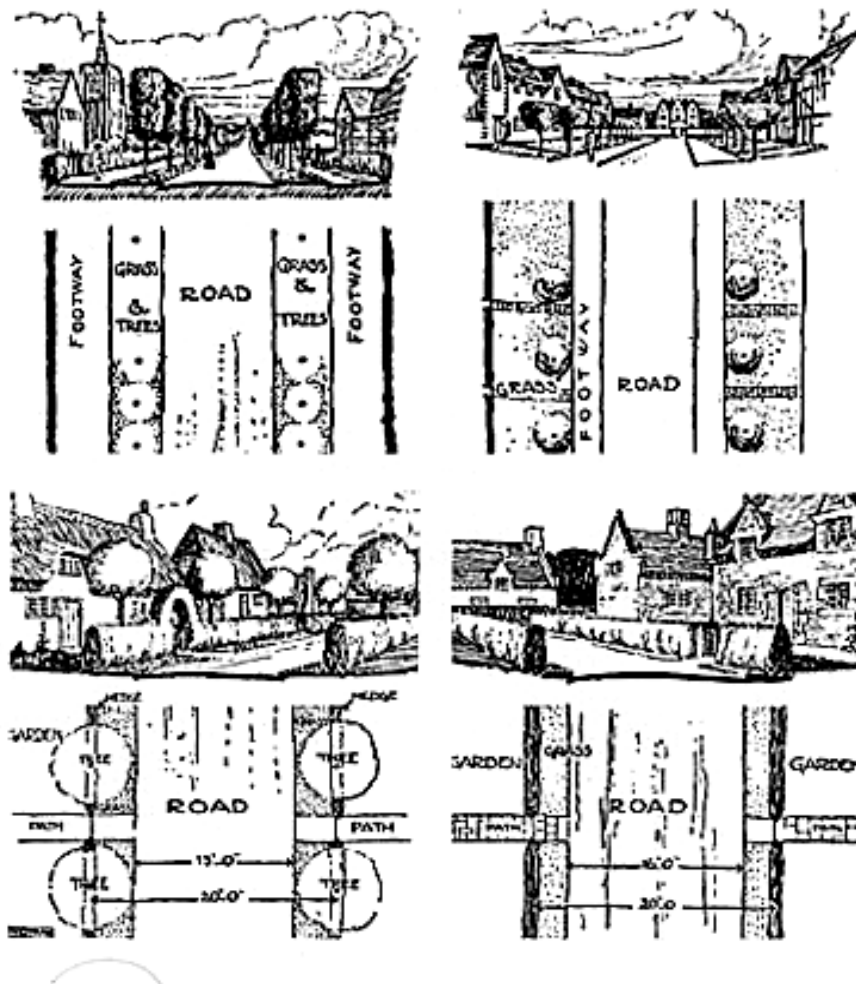

Рис. 2. Приклади доріг, прокладених в Ірпвіці, Лечворті та Хемстеді.

Джерело: <http://www.hgs.org.uk/history/h00012000.html>

Поширенню ідеї міста-саду в межах європейського континенту сприяла публікація у 1904–1905 рр. трьохтомної монографії “Англійський дім” за авторства відомого архітектора та аташе з культурних питань при німецькому посольстві у Великобританії Г. Мутезіуса. Було запропоновано новітній підхід британських архітекторів у частині проектування будинків та дизайну. Його

зміст полягав у наданні переваги будівництву окремих, невеликих та комфортабельних котеджів, що дозволяло досягнути принципу стилістичної єдності інтер'єру, екстер'єру будинку, а також прилеглого до нього саду. Англієць М. Х. Бейлі Скотт розробив для прихильників руху "Місто-сад" проекти незначних будинків у дусі сільської англійської архітектури з присадибними ділянками. Такі групи будинків були зреалізовані у вищезгаданих Лечворті та Хемстеді. Архітектори Б. Паркер, Р. Анвін, Х. Рікардо і Е. Лаченс також створили проекти одно- і двоповерхових житлових будинків для першого міста-саду та садових передмість Хемстеда та Ромфорда (Ильин, 2014).

У Німеччині концепція міста-саду вперше знайшла втілення у 1909 р. під час будівництва Хеллерау – поселення, розташованого поблизу Дрездена та закладеного насамперед для обслуговування меблевих фабрик Карла Шмідта. Творцям першого німецького міста-саду вдалось "обіграти" горбистий рельєф, проклавши дугоподібні вулиці та поєднавши природу з архітектурою. Архітектори Ріхард Рімершмід, Генріх Тесенов, Герман Мутезіус запропонували більше 30 варіантів рядової забудови з житловою площею квартир від 46 м² до 85 м² і присадибними ділянками – палісадниками. Для службовців та керівників був передбачений окремий район з індивідуальною житловою забудовою (котеджі та вілли). У 1912 р. сімейство Крупп ініціювало будівництво поселення-саду для працівників своїх підприємств у Маргаритенхоє поблизу Ессена у Рурському регіоні (Hall, 2002).

Рис. 3. Хеллерау. Джерело: https://ghdi.ghi-dc.org/sub_image.cfm?image_id=2154

Важливою подією у процесі становлення концепції міста-саду стало заснування Міжнародної асоціації міст-садів і міського планування ("The Garden Cities and Town Planning Association") у 1913 р., яку очолив Е. Говард. До складу комітету Асоціації були залучені представники афілійованих організацій з 13-ти європейських держав (Великобританії, Франції, Німеччини, Австрії, Росії, Польщі, Норвегії, Нідерландів, Бельгії, Іспанії, Італії, Румунії, Угорщини), а також Канади, США, Австралії, Нової Зеландії та Японії (Ильин, 2014).

У тогочасній Росії перші спроби зреалізувати концепцію міста-саду відбулися під час проектування поселення на станції Прозорівській поблизу Москви. Архітектор В. Семенов запропонував планувальну структуру поселення-саду у вигляді трьох променевих магістралей, які сходилися на залізничній станції, а також дугових вулиць. Значний рівень озеленення, врахування природних умов і малоповерхова забудова підкреслювали спорідненість із "говардівською" ідеєю. У 1917 р. було оприлюднено програму "Конкурсу на планування міста-саду і проектів типів забудови у підмосковному маєтку Останкіно". Загальна площа міста-саду повинна була становити 66 га, у центрі

мав знаходитися парк із палацом графів Шереметєвих. Чимала увага приділялася питанню трансформації природного середовища. Так, яри та низовини відводились під парки, а вздовж течії річки Кам'янки планували створити невеликі ставки. Задля різноманітності забудови передбачались як квартали для робітників промислових підприємств, так і громадського призначення, які містили б церкву, народний дім із театром та кінематографом, чоловічу та жіночу гімназії, ремеслове училище, три земські школи, лікарню, банк, громадські лазні, страхову організацію, ресторани, пошту з телеграфом, пожежне депо, аптеки та іподром. У 1922 р. Г. Гольц у дипломній роботі на тему: "Місто-сад в Останкіно" розробив генеральний план нового типу поселення, передбачивши значну територію під парки, сквери та бульвари. Були запропоновані окремі типи громадських будівель (дім народних зборів, театр, школа та ін.) і житлових будинків (одно- і двоповерхових) (Хан-Магомедов, 1996).

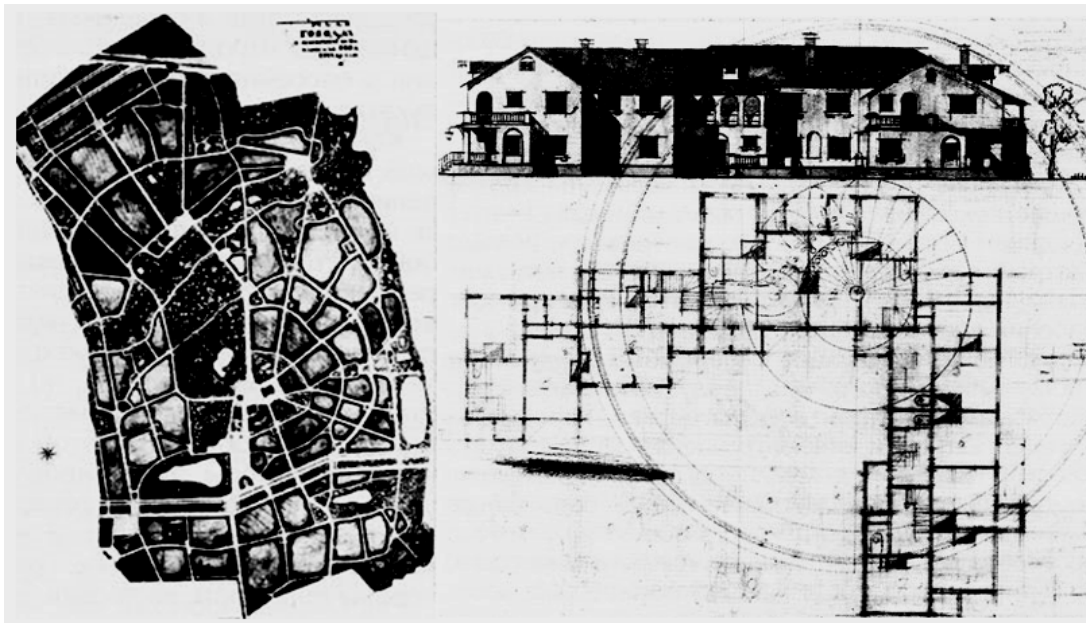

Рис. 4. Генплан міста-саду і проект багатоквартирного двоповерхового будинку в Останкіно авторства Г. Гольца. Джерело: https://www.alyoshin.ru/Files/publika/khan_archi/khan_archi_2_017.html

Важливо зазначити, що лише на межі 1920-1930-х років у Німеччині постає чимало садових передмість, зокрема, Рюмерштадт (архітектори Ернст Мей, Герберт Бом, Вольфганг Бангерт), Сіменсштадт (архітектори Ганс Шарун, Мартін Вагнер, Вальтер Гропіус), Хуфайзен (архітектори Бруно Таут, Мартін Вагнер), а також поселення-сади, наприклад, "Хатина дядька Тома" у Целендорфі (архітектори Бруно Таут, Хуго Херінг, Отто Сальвісберг).

Прийняття Афіньської хартії у 1933 р. сприяло розподілу та упорядкуванню містобудівельних концепцій на урбаністичні та дезурбаністичні. Ідея міста-саду стала початком становлення концепцій, спрямованих на децентралізацію великих міст з використанням прилеглих територій і намаганням поєднати сільський та міський спосіб життя (Ладигіна, Дубіна, 2018).

П. Лопатін вважав, що у процесі розвитку міста виникає "протистояння" між двома його видами – "містом-садом" і "містом хмарочосів". Розвиток цих видів міст спричиняє формування в архітектурі "горизонтальної" та "вертикальної" естетики: "Американське місто може розвиватися тільки по вертикалі: вгору – у повітря і вниз – під землю... воно заливає асфальтом та скочує залізобетоном кожне дерево, кожний кущ, кожен зелений пагір трави". Натомість місто-сад зростає упоперек, по горизонталі та покликане "дати побільше зелені і сонця для затишних невеликих житлових будиночків, розкинутих серед садів, бульварів і парків" (Степанова, 2011). Необхідно підкреслити, що, попри таку оцінку, концепція міста-саду все ж таки залишила свій слід в історії архітектури та містобудування на Північноамериканському континенті.

Ідеологами будівництва нових міст-садів у США були архітектори Кларенс Стейн, Генрі Райт і Кларенс Перрі, які запропонували новітній підхід у проектуванні такого типу поселення. Його зміст полягав у створенні так званих “суперблоків” – переважно житлових кварталів, згрупованих навколо внутрішніх паркових зон та розділенні транспортного та пішохідного руху задля посилення безпеки. Це передбачало розмежування основних доріг, службових смуг і швидкісних автомагістралей між собою та пішохідною інфраструктурою на різних рівнях. Недаремно Редберн, американське місто-сад, згадується як “нове місто з першою великою інновацією з часу спорудження міст-садів”. Редберн оточували зелені пояси, а будівлі були спроектовані з акцентом на паркові зони, зокрема, вітальні та спальні у житлових будинках виходили на ці зони. Це місто-сад, відповідно до задуму творців, мало бути самодостатнім утворенням, де житлові, комерційні та промислові території доповнювали одні одного і забезпечували потреби громади. Ідеї, застосовані в Редберні, можна відстежити на прикладі поселення Чатем поблизу Піттсбурга (1936 р.) та поселення Болдуїн-Хіллз (1941 р.) (Hall, 2002).

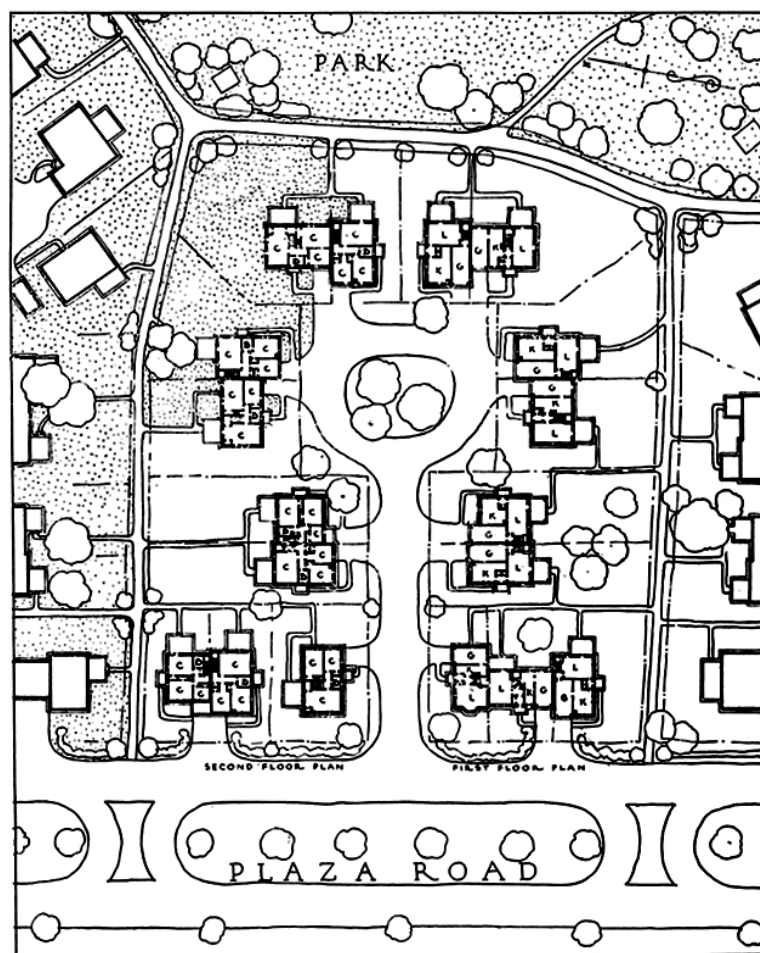

Рис. 5. “Суперблок” – тупикове групування будинків без транзитного проїзду для автомобілів.

Джерело: <https://arquiscopio.com/archivo/2013/04/28/supermanzana-de-radburn/?lang=en>

Від середини 1940-х років та у другій половині XX ст. виникла ціла низка проєктів, як-от: “Великий Лондон”, “Великий Париж”, “Великий Нью-Йорк”, які мали на меті розцільнити ці міста шляхом створення передмість-сателітів (Ильин, 2014). У рамках проєкту “Великий Лондон” (1944 р.) Леслі Аберкромбі під впливом “товардівської” концепції міста-саду передбачив створення численних паркових зон, переселення мешканців з густонаселених районів у менш населені (із розрахунку 1000 мешканців на 4 акри) та будівництво 8-ми міст-супутників.

Містобудівна концепція Нового урбанізму, яка спрямована на створення комфортного міського середовища, також отримала свій розвиток від ідеї міста-саду. Серед принципів Нового урбанізму варто виділити пішохідну доступність, компактність та високу щільність забудови, естетичну якість споруд, змішане використання території, спрямоване на створення функціонально насичених територій і транспортно-орієнтований розвиток, спрямований на забезпечення ефективного розподілу простору довкола транспортних вузлів (Иванькина та Пєрькова, 2018).

Одним із сучасних ідеологів Нового урбанізму є архітектор Леон Кріє – автор модерного міста-саду Паундбері, яке досі перебуває у стадії реалізації та розташоване неподалік Дорчестера у Великобританії. В основу генплану Паундбері закладено чотири міські квартали, кожен із яких є самодостатнім “містом у місті”, а його планувальна структура є поліцентричного типу, що унеможливає виникнення проблем функціональної та соціальної диференціації. Відповідно до принципів Нового урбанізму функціональне зонування в Паундбері як таке відсутнє. Натомість міське середовище формується шляхом поєднання приватного та соціального житла, невеликих підприємств, медичних закладів, торгових лавок та офісів. Важливо, що Паундбері справді відповідає людиноцентричному підходу, а саме: пішоходи мають абсолютну перевагу над автомобілями на вулицях цього міста-саду (Харитонов, 2009).

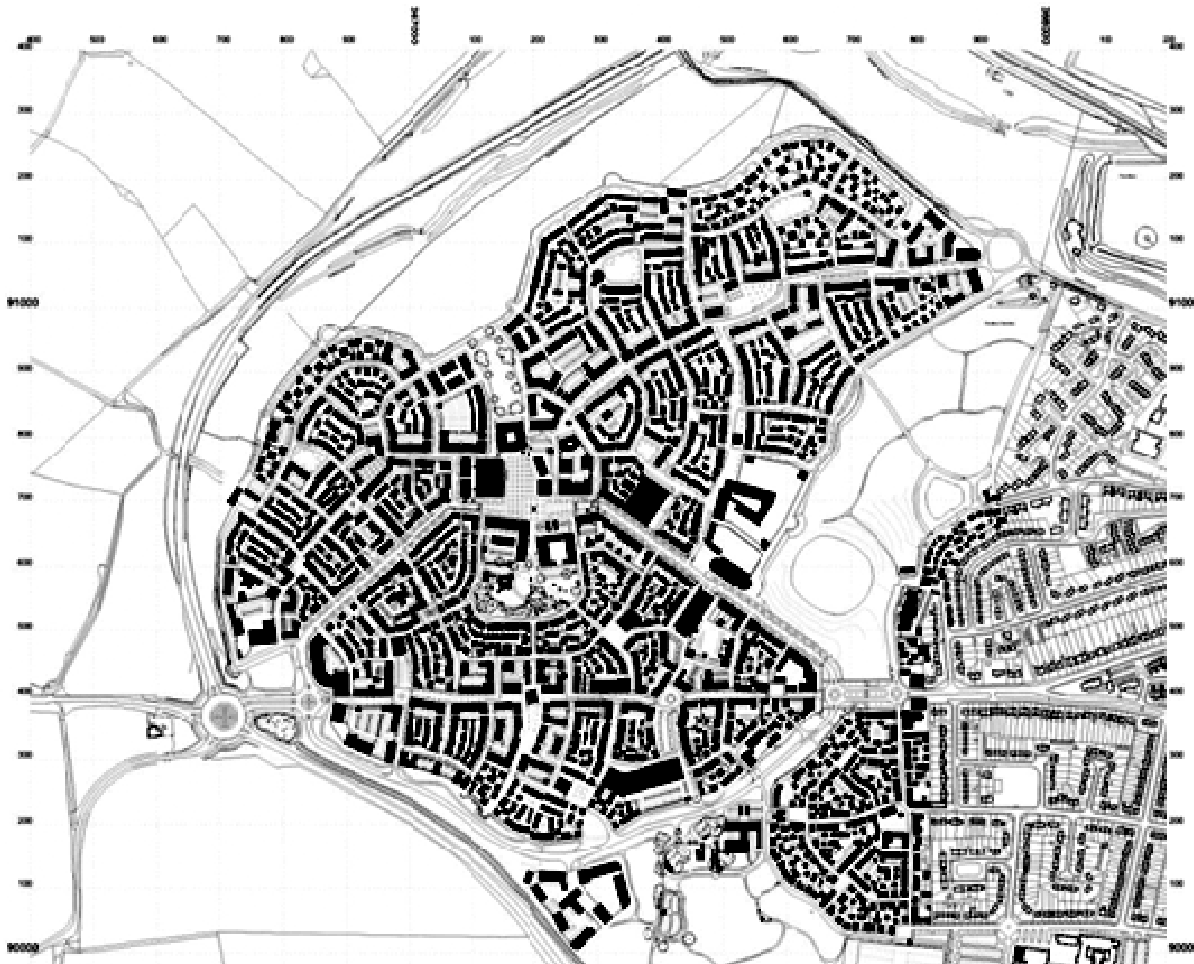

Рис. 6. Генплан Паундбері. Джерело: https://archi.ru/russia/image_large.html?id=129785

Цікавим фактом є те, що однією з обов'язкових вимог до нового будівництва в Паундбері є відповідність історичним канонам щодо планувальних рішень, образів, будівельних та оздоблювальних матеріалів. Ці вимоги детально описані в тамтешньому будівельному кодексі ("Poundbury

Building Code”)), що регулює такі питання, як-от: матеріали стін, дахів, архітектурних деталей, перемички вікон і дверей, системи водовідведення, каміни, сади, огорожі, прибудови тощо (Харитонova, 2009). Прослідковується прямий зв'язок зі спеціальними будівельними правилами, що охоплювали естетичні та технічні аспекти втілення громадської та житлової забудови для першого у світі міста-саду Лечворта, розроблені Р. Анвіном.

Висновки

Концепцію “міста-саду” Е. Говарда варто вважати спробою втілення “ідеального міста”, заснованого на принципах гуманізму, гармонії з навколишнім середовищем та врахуванні потреб людини як соціальної істоти.

Впровадження цієї концепції мало на меті реалізацію наступних цілей, як-от: дезурбанізація великих промислових міст, забезпечення високого рівня достатку та життя населення, будівництво нового типу поселення за межею існуючих міст, суміщення переваг існування у природному середовищі з належним рівнем обслуговування.

Важливо зазначити, що хронологічні рамки “говардівської” концепції окреслюються такими періодами, а саме: зародження терміна “місто-сад”, становлення першої концепції міста-саду та її поширення в загальносвітовому архітектурному просторі. Необхідно розрізняти форми міста-саду, що виникли у процесі розвитку цієї ідеї: власне “місто-сад”, “садове передмістя” та “поселення-сад”.

Незважаючи на зменшення популярності ідеї міста-саду в другій половині ХХ ст. та лише часткове досягнення задекларованих цілей, концепція все ж спричинила значний вплив на розуміння міського середовища. Принципи, які були застосовані ще в концепції міста-саду, створили передумови для формування та становлення нових явищ в архітектурі й містобудіванні, наприклад, руху Новий урбанізм.

Концепція міста-саду, запропонована Е. Говардом, не втрачає актуальності у наш час та здатна розширити наукові розвідки в питаннях розвитку та модернізації існуючих сучасних поселень, забезпечення рівноваги між природою навколишнього середовища та високими урбаністичними навантаженнями, які характерні для нинішньому часу.

Міста-сади як форма унікального житлового та природного середовища становлять новий напрям досліджень і в архітектурі, і в містобудуванні, ландшафтній архітектурі та реставрації.

Бібліографія

- Hall P., 2002. *Cities of Tomorrow: An Intellectual History of Urban Planning and Design in the Twentieth Century*, Blackwell Publishing.
- Howard E., 1902. *Garden Cities of To-morrow*. London: Swan Sonnenscter Square.
- Miller M., 2010. *English Garden Cities: An introduction*. Swindon: English Heritage.
- Эммуc К., 2020. “Город-сад” Э. Говарда в контексте изучения «идеального» города: социокультурные аспекты. *Культура и цивилизация*.
- Иванькина Н., Перькова М., 2018. Концепция нового урбанизма: предпосылки развития и основные положения. *Вестник БГТУ им. В. Г. Шухова*.
- Ильин А., 2014. Британское движение “Город-сад” и его влияние на европейское градостроительство первой четверти XX века. *Преподаватель XXI века*.
- Ладигіна І., Дубіна Н., 2018. Тенденції формування ландшафтної архітектури в сучасних умовах. *Науковий вісник будівництва ХНУБА*.
- Романова А., 2015. Трансформация идеи: от “идеального города” к “городу будущего”. *Architecture and Modern Information Technologies*.
- Степанова А., 2011. Город в эстетико-культурологических и урбанистических концепциях 1920–1930-х гг. *Статья третья. Південний архів. Сер.: Філологічні науки*.

Хан-Магомедов С., 1996. Архитектура советского авангарда: у 2 кн. Москва: Стройиздат. Кн. 2: Социальные проблемы.

Харитонова Е., 2009. Код Паундбери. URL: http://www.ec-a.ru/index.php?mn=razdel&mns=q29zp9txeas7p_ru

References

Hall P., 2002. Cities of Tomorrow: An Intellectual History of Urban Planning and Design in the Twentieth Century, Blackwell Publishing.

Howard E., 1902. Garden Cities of To-morrow. London: Swan Sonnenscter Square.

Miller M., 2010. English Garden Cities: An introduction. Swindon: English Heritage.

Emmus K., 2020. "Gorod-sad" E. Govarda v kontekste izucheniya "idealnogo" goroda: sotsiokulturnye aspektyi. Kultura i tsivilizatsiya.

Ivankina N., Perkova M., 2018. Kontsepsiya novogo urbanizma: predposylki razvitiya i osnovnyie polozheniya. Vestnik BGTU im. V. G. Shuhova.

Ilin A., 2014. Britanskoe dvizhenie "Gorod-sad" i ego vliyanie na evropeyskoe gradostroitelstvo pervoy chetverti XX veka. Prepodavatel HHI veka.

Ladigina I., Dubina N., 2018. Tendentsiyi formuvannya landshaftnoyi arhitekturi v suchasniy umovah. Naukoviy visnik budivnitstva HNUBA.

Romanova A., 2015. Transformatsiya idei: ot "idealnogo goroda" k "gorodu buduschego". Architecture and Modern Information Technologies.

Stepanova A., 2011. Gorod v estetiko-kulturologicheskikh i urbanisticheskikh kontsepsiyyah 1920–1930-h gg. Statya tretya. Pivdenniy arhiv. Ser.: Filologichni nauki.

Han-Magomedov S., 1996. Arhitektura sovetskogo avangarda: v 2 kn. Moskva. Stroyizdat. Kn. 2: Sotsialnyie problemyi.

Haritonova E., 2009. Kod Paundbери. URL: http://www.ec-a.ru/index.php?mn=razdel&mns=q29zp9txeas7p_ru.

Bohdan Turchyn

Lviv Polytechnic National University,

PhD student of Department of Design and Architecture Fundamentals

e-mail: bohdan.r.turchyn@lpnu.ua

orcid: 0000-0002-4744-4632

PRINCIPLES AND STAGES OF DEVELOPMENT OF THE GARDEN CITY CONCEPT: AN ARCHITECTURAL ASPECT

© Turchyn B., 2021

The article highlights the semantic meaning of the term "garden city", the formation of the garden city concept and its spread in the global architectural space. The question of the influence of the idea of a garden city on the incipience of new phenomena in architecture and urban planning, in particular, the New Urbanism movement, is revealed. Examples of the implemented garden cities outline the factors that can ensure a balance between the nature of the environment and the high urban loads that are characteristic of the present time. The relevance of the topic is determined by the need to systematize the available factual and analytical materials for further popularization of the principles, which were established in the garden city concept.

Keywords: "garden city", Ebenezer Howard, "ideal city", New Urbanism, "superblock".